

chỉ được cái tiếng "trí thức giác ngộ" mà thôi. Thật là tội nghiệp. Còn ông Tham giàu sang phú quý nhứt quyết ở lại nơi chôn nhau cắt rốn, để rồi khi Pháp tiến đến gần Hương Cần, ông đã bị nhân dân tự vệ vào nhà bắt đi thủ tiêu. Cũng thật là tội nghiệp.

Hai thái độ, hai con đường, cả hai đều thất bại. Bốn mươi bảy năm sau, nghĩ lại câu chuyện trên, giữa hai người bà con trí thức, lại là đồng nghiệp, mà thương cho thân phận của cả hai ông.

Dau đón thay, lịch sử đâu có dừng tại đó. Lịch sử vẫn tiếp diễn và đôi khi còn tái diễn. Ngày nay tuy hoàn cảnh có khác, nhưng người trí thức VN vẫn đang đứng ở ngã ba đường, cũng phải chọn lựa như bốn mươi bảy năm về trước, người theo, kẻ chống, kẻ thù ơ... Phải chăng lời đúc Khổng vẫn còn là khuôn vàng thước ngọc: "Khôn cùng chết, dại cũng chết, biết thì sống." Nhưng thế nào gọi là biết?

Trên đây là những gì còn sót lại trong trí tưởng của tôi về mùa xuân Đinh Hợi 1947 xa xăm, tại làng Hương Cần, một trong những mùa xuân đen tối của dân tộc.

Ước mong ngày gần đây, một mùa xuân tươi sáng dưới ánh nắng dân chủ tự do sẽ sớm chói rạng trên quê hương, để đàn chim Việt khắp năm châu có thể bay trở về, cùng toàn dân xây dựng lại cơ đồ nước Nam.

Từ Bằng hữu đến Thông Gia

Thân lẵng Quí Ái Hữu Công Chánh nhân hôn lễ
con gái út Nguyễn Tố Loan & BS Phạm Trinh Cường

*Bố tiễn chân con về
Nhà chồng cách sơn Khê
Tại Reims nơi Pháp Quốc
Thơ mộng như pha lê
Tơ trời se chỉ thắm
Loan-Cường kết lương duyên
Nối dòng họ Phạm-Nguyễn
Con cháu rạng Tông Nguyễn
Xưa kia tôi và anh
Hai ta là học sanh
Nội trú trường học Bưởi
Thời gian lướt quá nhanh
Hơn nửa vòng thế kỷ
Phiêu bạt mấy thăng trầm
Anh Âu và tôi Mỹ
Duyên trẻ kết tình thâm
Thế sự vô thường mấy nổi trôi
Bèo mây tan hợp cánh chim trời
Giai nhân xuân sắc tìm đâu khác?
Hào tử tài danh hiểm quý rồi!
Kỳ ngộ se tơ nên tái hợp
Kỷ duyên kết sợi mảnh tình đời
Kim bằng khởi sắc thông gia đó
Hạnh phúc Cường-Loan mãi suốt đời.*

Lão Hạc

Nguyễn Mạnh Tiếp (khóa 41-44)